

Nowości w awansie zawodowym nauczyciela – obszary zmian

Od 1 września 2018 r. zaistniały dość poważne nowości w kwestii awansu zawodowego nauczycieli, tj. przyznawania kolejnych stopni awansu zawodowego. Stąd powstanie poniższego dokumentu, którego celem jest przybliżenie zasad zastępujących dotychczasowe przepisy.

Istniejące zasadniczo do tej pory dwa akty prawne regulujące uzyskiwanie stopni awansu zawodowego przez nauczycieli, tj.: Ustawa z dn. 26 stycznia 1982 r. Karta nauczyciela (Dz.U. z dnia 22 lutego 2017 r., poz. 1189) oraz Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 1 marca 2013 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz.U. z dnia 26 marca 2013 r. Nr 58, poz. 393) zaktualizowano. Powstały dokumenty prawa: **Ustawa z dn. 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z dnia 13 kwietnia 2018 r., poz. 967)**, jak też **Rozporządzenie MEN z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2018 r., poz. 1574)**.

Akty prawne oświatowe poszerzono o: **Ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz.U. z dn. 11 stycznia 2017 r., poz. 59 z późn. zm.)**, **Ustawę z dnia 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę Prawo oświatowe (Dz.U. z dnia 11 stycznia 2017 r., poz. 60)**, **Ustawę z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz.U. z dnia 29 listopada 2017 r., poz. 2203)**.

Zmiany w awansie zawodowym nauczycieli ujęte w wymienionych dokumentach sprzed dnia 1 września 2018 r.

Ustawa z 14 grudnia 2016 r. Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. z dnia 11 stycznia 2017 r., poz. 60) wprowadza pewne zmiany w zakresie awansu zawodowego nauczycieli. Warto zwrócić uwagę na modyfikację zasad przedłużania stażu. Te weszły w życie w dniu 1 września 2017 r.

1. Uwagę zwraca modyfikacja zasad przedłużania stażu na wyższy stopień awansu zawodowego. Według nowego stanu prawnego staż zostanie przedłużony także o okres stanu nieczynnego, jeżeli oczywiście nieobecność potrwa dłużej niż miesiąc. Jeśli jednak nieobecność (nie tylko w związku ze stanem nieczynnym) potrwa dłużej niż rok, a w przypadku, gdy nauczyciel korzystał z urlopów związanych z rodzicielstwem – dłużej niż nieprzerwanie 1,5 roku, wówczas konieczne będzie odbycie stażu od nowa w pełnym wymiarze (Art. 4. 3).
2. Zmiany porządkujące w zakresie kwalifikacji eksperta wpisywanego na listę ekspertów (wynikające z wejścia w życie nowej ustawy – Prawo oświatowe)

Ustawa z dnia 27 października 2017 r. o finansowaniu zadań oświatowych (Dz. U. 2017 poz. 2203) też wprowadza zmiany. Jest ważna z powodu m.in. regulacji przejściowych. Istnieje spora grupa nauczycieli, którzy rozpoczęli staż jeszcze przed wprowadzeniem przepisów, bądź ukończyli staż przed ich wprowadzeniem (tj. przed 1 września 2018 r.). Ich właśnie dotyczą te przepisy.

I tak.

Postępowanie w trakcie stażu na kolejny stopień awansu zawodowego.

Art. 125. Staż na kolejny stopień awansu zawodowego nauczyciela rozpoczęty i niezakończony przed dniem 1 września 2018 r. jest odbywany według dotychczasowych przepisów.

Postępowanie po zakończeniu stażu na kolejny stopień awansu zawodowego.

Art. 126. Do postępowań o nadanie nauczycielom stopnia awansu zawodowego, wszczętych i niezakończonych przed dniem 1 września 2018 r., stosuje się przepisy dotychczasowe.

Art. 127. W przypadku nauczycieli, którzy zakończyli staż na kolejny stopień awansu zawodowego przed dniem 1 września 2018 r., lecz do tego dnia nie otrzymali oceny dorobku zawodowego za okres stażu lub nie złożyli wniosku o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego lub egzaminacyjnego, ocena dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu jest dokonywana oraz postępowanie kwalifikacyjne lub egzaminacyjne jest prowadzone według dotychczasowych przepisów.

Postępowanie po zakończeniu stażu na stopień nauczyciela kontraktowego.

Art. 128. W przypadku nauczyciela stażysty, który w dniu 1 września 2018 r. odbywa staż na kolejny stopień awansu zawodowego, rozpoczęty z początkiem roku szkolnego 2017/2018, ocena dorobku zawodowego nauczyciela za okres stażu jest dokonywana oraz postępowanie kwalifikacyjne na stopień nauczyciela kontraktowego jest prowadzone według dotychczasowych przepisów.

Zmiany wchodzące w życie od 1 września 2018 r.

Karta nauczyciela (Ustawa z 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (tekst jedn.: Dz.U. z 2018 r., poz. 967)) wprowadza w kwestii awansu zawodowego nauczyciela zmiany obejmujące m.in.:

Art. 6a 1. Praca nauczyciela podlega ocenie. Oceny pracy nauczyciela dokonuje się:

- 1) po zakończeniu stażu na stopień nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego;
- 2) po zakończeniu dodatkowego stażu, o którym mowa w art. 9g ust. 8;
- 3) co 3 lata pracy w szkole od dnia uzyskania stopnia nauczyciela kontraktowego, nauczyciela mianowanego i nauczyciela dyplomowanego.

Zmiany w Rozdziale 3a Awans zawodowy nauczycieli dotyczą m.in.:

Art. 9a ust. 5. Od 1 września 2018 r. powstanie możliwość uzyskania stopnia nauczyciela mianowanego z dniem podjęcia pracy w szkole dla nauczycieli akademickich, którzy posiadają stopień naukowy oraz legitymują się co najmniej 5-letnim okres pracy w szkole wyższej (art. 9a ust. 5 Karty Nauczyciela w brzmieniu od 1 września 2018 r.).

Nauczyciele spełniający ww. warunki, a już zatrudnieni w szkole w dniu 1 września 2018 r. również otrzymają stopień nauczyciela mianowanego, o ile jeszcze go nie uzyskali na podstawie przepisów dotychczasowych.

Art. 9b. 1. Warunkiem nadania nauczycielowi kolejnego stopnia awansu zawodowego jest **spełnienie wymagań kwalifikacyjnych, odbycie stażu** zakończonego co najmniej dobrą

oceną pracy (poprzednie brzmienie: zakończonego pozytywną oceną dorobku zawodowego nauczyciela) oraz:

- 1) w przypadku nauczyciela stażysty – **zdanie egzaminu przed komisją egzaminacyjną** (poprzednio komisja kwalifikacyjna)
- 2) w przypadku nauczyciela kontraktowego – **zdanie egzaminu przed komisją egzaminacyjną**
- 3) w przypadku nauczyciela mianowanego – **uzyskanie akceptacji komisji kwalifikacyjnej po dokonaniu analizy dorobku zawodowego nauczyciela i przeprowadzonej rozmowie**

Egzamin zamiast rozmowy kwalifikacyjnej dla stażysty

Rozmowa kwalifikacyjna przeprowadzana z nauczycielem ubiegającym się o stopień nauczyciela kontraktowego przez komisję kwalifikacyjną, zostanie zastąpiona egzaminem przeprowadzonym przez **komisję egzaminacyjną**. Zmiana dotyczy nie tylko nazewnictwa. W odróżnieniu od dotychczasowej komisji kwalifikacyjnej, w skład komisji egzaminacyjnej będą wchodziły także osoby spoza szkoły, a mianowicie:

- przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny,
- przedstawiciel organu prowadzącego szkołę
- ekspert z listy ekspertów ustalonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania, a także, jak dotychczas, dyrektor lub wicedyrektor szkoły oraz opiekun stażu (art. 9b ust. 1 pkt 1 i art. 9g ust. 1 Karty Nauczyciela w brzmieniu od 1 września 2018 r.).

Zmiany obejmą także **długość stażu na stopień nauczyciela kontraktowego**. Aby uzyskać wyższy stopień awansu zawodowego, stażysta będzie musiał zrealizować staż w wymiarze **1 roku i 9 miesięcy** (Art. 9c. 1). Poprzednio trwał 9 miesięcy. Aby staż mógł być dokończony, w nowelizacji przewidziano obowiązek zawarcia z nauczycielem stażystą umowy o pracę na czas określony obejmujący dwa lata szkolne (art. 9c ust. 1 pkt 1 oraz art. 10 ust. 2 Karty Nauczyciela w brzmieniu od 1 września 2018 r.).

Dłuższa przerwa między awansami

Wydłużeniu ulega okres przerwy pomiędzy uzyskaniem jednego stopnia a rozpoczęciem stażu na kolejny stopień awansu zawodowego. Zmiana zawarta w:

Art. 9d. 4 i 4a Karty Nauczyciela. Nauczyciel kontraktowy może rozpocząć staż na stopień nauczyciela mianowanego **po przepracowaniu w szkole co najmniej 3 lat** (poprzednie brzmienie: po przepracowaniu w szkole co najmniej dwóch lat), a nauczyciel mianowany może rozpocząć staż na stopień nauczyciela dyplomowanego **po przepracowaniu w szkole co najmniej 4 lat od dnia nadania poprzedniego stopnia awansu zawodowego** (poprzednie brzmienie: po przepracowaniu w szkole co najmniej roku od dnia nadania poprzedniego stopnia awansu zawodowego).

Możliwość skrócenia przerwy pomiędzy uzyskaniem jednego stopnia a rozpoczęciem stażu na kolejny stopień awansu zawodowego. Zmiana zawarta w:

Art. 9d. 4a. Nauczyciel kontraktowy i nauczyciel mianowany, **legitymujący się wyróżniającą oceną pracy**, może rozpocząć staż na kolejny stopień awansu zawodowego po przepracowaniu w szkole co najmniej 2 lat od dnia nadania poprzedniego stopnia awansu zawodowego.

Art. 9d.7. Nauczyciel stażysta i nauczyciel kontraktowy składają wniosek o podjęcie postępowania egzaminacyjnego (poprzednie brzmienie: postępowania kwalifikacyjnego nauczyciela stażysty) w roku otrzymania co najmniej dobrej (poprzednie brzmienie: w roku uzyskania pozytywnej oceny) oceny pracy (poprzednie brzmienie: dorobku zawodowego za okres stażu) dokonanej w przypadkach, o których mowa w art. 6a ust. 1 pkt 1 lub 2. Nauczyciel mianowany może złożyć wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego w okresie 3 lat od dnia otrzymania co najmniej dobrej oceny pracy dokonanej w przypadkach, o których mowa w art. 6a ust. 1 pkt 1 lub 2. W razie niedotrzymania terminów złożenia wniosków nauczyciele ci są obowiązani do ponownego odbycia stażu w pełnym wymiarze.

Art. 9e. Dyrektor szkoły posiadający na tym stanowisku nieprzerwany okres pracy wynoszący co najmniej 3 lata, a w przypadku nauczyciela posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora co najmniej 2 lata, oraz legitymujący się wyróżniającą oceną pracy może złożyć wniosek o podjęcie postępowania kwalifikacyjnego o awans na stopień nauczyciela dyplomowanego po upływie 5 lat (poprzednie brzmienie: po upływie 4 lat) od dnia nadania stopnia nauczyciela mianowanego, a w przypadku nauczyciela posiadającego co najmniej stopień naukowy doktora po upływie 4 lat (poprzednie brzmienie: po upływie 3 lat).

Wprowadzenie do komisji na stopień nauczyciela kontraktowego także osób spoza szkoły. Zmiana zawarta w:

Art. 9g.1. Komisję egzaminacyjną dla nauczycieli ubiegających się o awans na stopień nauczyciela kontraktowego powołuje dyrektor szkoły. W skład komisji wchodzi:

- 1) dyrektor lub wicedyrektor szkoły, jako przewodniczący komisji;
- 2) przedstawiciel organu sprawującego nadzór pedagogiczny;
- 3) przedstawiciel organu prowadzącego szkołę;
- 4) ekspert z listy ekspertów prowadzonej przez ministra właściwego do spraw oświaty i wychowania;
- 5) opiekun stażu.

Poprzednie brzmienie tego punktu:

W skład komisji wchodzi:

- 1) dyrektor (wicedyrektor), jako jej przewodniczący;
- 2) przewodniczący zespołu przedmiotowego (wychowawczego), a jeżeli zespół taki nie został w tej szkole powołany – nauczyciel mianowany lub dyplomowany zatrudniony w szkole, a w przypadku przedszkola, szkoły lub placówki, o których mowa w art. 1 ust. 2 pkt 2, w których nie są zatrudnieni nauczyciele mianowani lub dyplomowani – nauczyciel kontraktowy;
- 3) opiekun stażu.

Rozporządzenie MEN z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. z dnia 16 sierpnia 2018 r., poz. 1574) wprowadza największą ilość zmian. Zmiany dotyczą m.in.:

- sposobu odbywania stażu

Jeżeli nauczyciel zaplanuje zewnętrzną formę doskonalenia, a dyrektor taki plan zatwierdzi, to w praktyce oznacza to zgodę na doskonalenie i zobowiązuje dyrektora do zapewnienia warunków umożliwiających nauczycielowi realizację tego doskonalenia, z zastępstwami i delegacją włącznie.

§ 4.1. Dyrektor szkoły zapewnia nauczycielowi odbywającemu staż warunki do:

- 1) obserwacji zajęć dydaktycznych, wychowawczych oraz innych zajęć prowadzonych w szkole, w szczególności zajęć prowadzonych przez nauczyciela tego samego przedmiotu lub rodzaju zajęć, w tej samej lub innej szkole;
- 2) udziału w formach doskonalenia zawodowego, określonych w zatwierdzonym planie rozwoju zawodowego;
- 3) korzystania z pomocy merytorycznej i metodycznej biblioteki pedagogicznej, poradni psychologiczno-pedagogicznej lub innych placówek oświatowych

Dodatkowo w trakcie stażu dyrektor obowiązkowo dokonuje obserwacji i omówienia co najmniej jednych prowadzonych przez nauczyciela zajęć.

§ 4. 2. W trakcie stażu dyrektor szkoły obserwuje i omawia z nauczycielem co najmniej jedno prowadzone przez niego zajęcia.

- zmian w planie rozwoju zawodowego

Ponieważ nauczyciel planuje pracę na dosyć długi okres czasu, trwający z reguły 2 lata i 9 miesięcy, może zdarzyć się, że zaistnieje potrzeba wprowadzenia pewnych zmian. Nauczyciel, również może wprowadzać zmiany w planie rozwoju zawodowego, w czasie trwania stażu, ale jedynie za zgodą dyrektora szkoły (§ 4. 4 rozporządzenia).

§ 4. 4. W trakcie stażu nauczyciel może wprowadzać zmiany w planie rozwoju zawodowego za zgodą dyrektora szkoły. Dyrektor szkoły, w terminie 7 dni od dnia przedłożenia zmienionego planu rozwoju zawodowego, zatwierdza ten plan albo zwraca go nauczycielowi do poprawienia wraz z pisemnym zaleceniem wprowadzenia niezbędnych zmian.

Proszę pamiętać, że dyrektor również może być inicjatorem zmian planu. Plan rozwoju wpływa bowiem z misji i wizji szkoły / placówki. A zatem gdy pojawi się jakiś nowy problem, nowe zadanie w życiu szkoły / placówki, dyrektor może pisemnie zobowiązać nauczyciela do korekty planu rozwoju zawodowego (§ 4. 3 rozporządzenia).

§ 4. 3. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, w trakcie stażu, dyrektor szkoły może pisemnie zobowiązać nauczyciela do wprowadzenia zmian w planie rozwoju zawodowego, w wyznaczonym przez niego terminie, nie krótszym niż 5 dni, lub zmienić nauczycielowi opiekuna stażu.

- nowego terminu złożenia sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego

Skrócono znacznie czas składania sprawozdania przez nauczyciela kończącego staż. Obecnie w myśl § 4. 5 Rozporządzenia:

Nauczyciel składa dyrektorowi szkoły sprawozdanie z realizacji planu rozwoju zawodowego, uwzględniające efekty jego realizacji dla nauczyciela i szkoły, w terminie 7 dni od dnia zakończenia stażu.

Na sprawozdaniu umieszcza się datę jego wpływu. Jest to o tyle ważne, że jeżeli nauczyciel nie przedłoży sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego w ustawowym terminie, wówczas dyrektor może odstąpić od ustalenia jego oceny pracy. Ogólnie pojmowana procedura awansu zawodowego ulega wtedy przerwaniu. Nauczyciel będzie musiał ponownie odbyć staż i to w pełnym wymiarze.

W sprawozdaniu składanym do dyrektora uwzględniane będą uzyskane efekty jego realizacji tak dla nauczyciela, jak i dla szkoły / placówki. Dyrektor powinien zwrócić szczególną uwagę

na formę sprawozdania. Powinna być ona zbieżna z formą planu rozwoju zawodowego zatwierdzonego przez dyrektora na początku stażu.

W § 9. 1. 3) rozporządzenia jest nowy zapis mówiący o tym, że do wniosku o podjęcie postępowania egzaminacyjnego dołącza się:

kopię sprawozdania z realizacji planu rozwoju zawodowego poświadczoną przez dyrektora szkoły za zgodność z oryginałem

- na nowo zostały ustalone podstawowe zadania (powinności) nauczycieli ubiegających się o kolejne stopnie awansu zawodowego (§ 6.1, 7.1, 8.1 rozporządzenia)

- określono również nowe wymagania kwalifikacyjne niezbędne do uzyskania poszczególnych stopni awansu zawodowego nauczyciela (§ 6.2, 7.1, 8.1 rozporządzenia)

- sprecyzowano obowiązki opiekuna stażu

Nauczycielowi stażyście i nauczycielowi kontraktowemu dyrektor przydziela odpowiedniego opiekuna stażu. Zadaniem opiekuna jest udzielanie awansującemu nauczycielowi wszechstronnej pomocy, w szczególności w przygotowaniu i realizacji w okresie stażu planu rozwoju zawodowego za okres stażu. Wskazane byłoby, gdyby opiekunem stażu był nauczyciel (mianowany lub dyplomowany) zatrudniony w tej samej placówce co nauczyciel awansujący i posiadający ukończone stosowne formy doskonalenia do wykonywania zadań opiekuna stażu.

8 obowiązków opiekuna stażu

Rozporządzenia MEN z dnia 26 lipca 2018 r. w sprawie uzyskiwania stopni awansu zawodowego przez nauczycieli (Dz. U. dnia 16 sierpnia 2018 r., poz. 1574) po raz pierwszy precyzuje obowiązki opiekuna stażu, do którego zadań należy:

- 1) współpraca z nauczycielem odbywającym staż i wspiera go w procesie wdrażania do pracy w zawodzie, a w przypadku stażu nauczyciela stażysty w szczególności zapoznanie go z dokumentami obowiązującymi w danej szkole, w tym z dokumentacją przebiegu nauczania, działalności wychowawczej i opiekuńczej
- 2) współpraca z nauczycielem odbywającym staż w tworzeniu planu rozwoju zawodowego, w szczególności udzielanie mu pomocy w doborze właściwych form doskonalenia zawodowego
- 3) wspieranie nauczyciela odbywającego staż w realizacji obowiązków zawodowych
- 4) umożliwianie nauczycielowi odbywającemu staż uczestniczenie w prowadzonych przez siebie zajęciach, w wymiarze co najmniej 1 godziny zajęć w miesiącu
- 5) obserwowanie zajęć prowadzonych przez nauczyciela odbywającego staż
- 6) dzielenie się z nauczycielem odbywającym staż swoją wiedzą i doświadczeniem, w szczególności omawianie z nauczycielem zajęć prowadzonych przez siebie oraz przez nauczyciela
- 7) inspirowanie i zachęcanie do podejmowania nowych wyzwań zawodowych
- 8) doskonalenie wiedzy i umiejętności w zakresie niezbędnym do pełnienia roli opiekuna stażu

Ponadto

Dyrektor placówki, w procedurze sprawowania opieki przez opiekuna stażu, powinien zwrócić szczególną uwagę na jedną kwestię. Jednym z elementów zawartego kontraktu między nauczycielem a opiekunem powinny być kryteria sporządzania przez opiekuna stażu opinii o dorobku zawodowym (ustalone zasady sporządzania takiej opinii).

Opiekun stażu w terminie 7 dni od dnia zakończenia stażu przez nauczyciela, przedstawia dyrektorowi szkoły / placówki **opinię o dorobku zawodowym** nauczyciela za okres stażu ze szczególnym uwzględnieniem obserwowanych zajęć prowadzonych przez nauczyciela oraz stopnia zaangażowania w realizację wymagań koniecznych do uzyskania odpowiedniego stopnia nauczyciela kontraktowego albo nauczyciela mianowanego (§ 5 ust. 2 rozporządzenia).